

Høringsnotat om krav til opphold i Norge for rett til ektefelle- og barnetillegg

Utsendt 9. november 2018

Høringsfrist 8. februar 2019

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	3
2	Bakgrunn	5
2.1	Eksport av barne- og ektefelletillegg	5
2.2	Barn som sendes til utlandet mot sin vilje	5
2.3	Statistikk mv.	6
2.3.1	Eksport av forsørgingstillegg til alderspensjon og uføretrygd	6
2.3.2	Informasjon om utenlandsopphold for barn og ektefelle	6
3	Gjeldende rett	9
3.1	Nasjonale regler	9
3.1.1	Barne- og ektefelletillegg til alderspensjon og uføretrygd	9
3.1.2	Barnetillegg til korttidsytelsene	10
3.2	Trygdeavtaler	12
3.3	FNs barnekonvensjon	13
3.4	Forsørgingstillegg i enkelte andre land	13
4	Departementets vurdering og forslag	16
4.1	Krav om opphold i Norge for rett til barnetillegg – forsørgede barn	16
4.2	Krav om opphold i Norge for rett til barne- og ektefelletillegg – alderspensjon og uføretrygd	18
4.3	Unntak fra vilkår om opphold i Norge	19
4.4	Folkerettslige og konstitusjonelle rammer	21
4.5	Departementets samlede forslag	21
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	24
6	Merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget	25
6.1	Til lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd	25
6.2	Til forskrift 21. desember 2011 nr. 1471 om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad	27
6.3	Til forskrift 4. november 2013 nr. 1286 om tiltakspenger mv.	27
6.4	Til forskrift 3. juli 2014 nr. 947 om omregning av uførepensjon til uføretrygd	27
7	Forslag til lov om endringer i folketrygdloven og enkelte forskrifter	29

1 Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet sender med dette på høring forslag om endringer i vilkårene for rett til forsørgertillegg (tillegg til enkelte ytelser fra folketrygden mv. til personer som forsørger barn og/eller ektefelle) ved bosetting og opphold utenfor Norge. Det foreslås endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven), forskrift 21. desember 2011 nr. 1471 om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad og forskrift 4. november 2013 nr. 1286 om tiltakspenger mv. (tiltakspengeforskriften).

Høringsnotatet følger opp Meld. St. 40 (2016–2017) Eksport av norske velferdsytelser, punkt 6.4.6. I punktet varslet regjeringen at det vil "kunne vurderes om det er mulig og hensiktsmessig å forby utbetaling av for eksempel forsørgingstillegg til mottakere av ytelser fra folketrygden" utenfor EØS. Notatet følger også opp Stortingets anmodningsvedtak 29. mai 2018 nr. 784, der regjeringen er bedt om å "utrede om det kan iverksettes stans i utbetaling av flere offentlige ytelser i tilfeller der barn sendes til utlandet og holdes der mot sin vilje".

Formålet med forslagene er å begrense velferdseksport, samt å stramme inn på offentlig støtte til foreldre som sender barn til land hvor de utsettes for tvang og omsorgssvikt, og på denne måten søke å forebygge slike handlinger.

Det gis i dag barnetillegg til en rekke ytelser fra folketrygden. Dette gjelder dagpenger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd og alderspensjon etter kapittel 19 i folketrygdloven (til personer født til og med 1962). Videre ytes det barnetillegg til kvalifiseringsstønad etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven) og til tiltakspenger som kan gis til arbeidssøkere som deltar på visse tiltak etter lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsløven). Mottakere av gammel alderspensjon etter kapittel 19 og uføretrygdde som tidligere mottok uførepensjon kan i tillegg motta ektefelletillegg.

I høringsnotatet her foreslår departementet å:

- stille krav om opphold og bosetting i Norge for barn og ektefelle det mottas forsørgingstillegg for
- innføre eksportforbud for forsørgingstillegg til mottakere av alderspensjon og uføretrygd som er bosatt i utlandet

Som det fremgår over, er forslagene oppfølging av to ulike problemstillinger som til dels omfatter samme grupper, og hvor de foreslåtte endringene vil ha til dels overlappende effekt. Departementet har derfor funnet det hensiktsmessig å behandle forslagene samlet.

I kapittel 2 omtales bakgrunnen for forslagene i notatet og tilgjengelig statistikk mv. I kapittel 3 redegjøres det for gjeldende rett, samt forsørgingstillegg i enkelte andre land. Departementets vurderinger og forslag står i kapittel 4. Kapittel 5 behandler økonomiske og administrative konsekvenser. Lovmerknader og lovforslag står i hhv. kapittel 6 og 7.

Enkelte begreper i høringsnotatet

- Forsørgingstillegg: fellesbetegnelse for barnetillegg og ektefelle tillegg.
- Eksport av en velferdsytelse: utbetaling (hovedytelse og ev. forsørgingstillegg) til en mottaker som ikke bor i Norge. Ved utbetaling av forsørgingstillegg vil det også foreligge eksport dersom forsørgede ektefelle eller barn er bosatt i et annet land enn Norge.
- Bosatt i Norge: etter folketrygdlovens bestemmelser må det for det første foreligge et lovlig oppholdsgrunnlag. For det andre må oppholdet enten faktisk ha vart i minst 12 måneder, eller det må være «ment å vare» så lenge. Ved opphold utenfor Norge som varer mer enn 12 måneder, alternativt opphold utenfor Norge i mer enn seks måneder per år i to eller flere påfølgende år, regnes man ikke lenger som bosatt.
- Opphold i Norge: at personen fysisk oppholder seg i Norge.

2 Bakgrunn

2.1 Eksport av barne- og ektefelle tillegg

Det har over tid vært en markant økning både i antall nordmenn som ønsker å tilbringe tiden som alderspensjonist eller uføretrygdet i utlandet, og antallet migranter fra ulike land som gjennom bosetting og/eller arbeid i Norge opptjener velferdsgoder som senere kan eksporteres. Velferds- og migrasjonsutvalget viste i NOU 2011: 7 Velferd og migrasjon – Den norske modellens framtid – til at den norske velferdsmodellen står overfor særskilte utfordringer hva gjelder migrasjon. Utvalget pekte på at:

"Gunstige eksportmuligheter kan også påvirke norske borgeres handlemåter når det gjelder å ta med opparbeidete goder utenlands, med sammensatte virkninger for norsk økonomi og norske velferdsordninger. De fleste land forsøker å få arbeid til å lønne seg – og stønader til å bli mindre attraktive enn arbeidsinntekt – gjennom å holde stønadene på et slikt nivå at den enkelte får lavere kjøpekraft som stønadsmottaker enn som yrkesaktiv. I den grad stønadene eksporteres til lavkostland, faller dette insentivet til arbeid bort, og stønadene kan framstå som svært attraktive. Generelt reiser utvandring spørsmål om hvor langt den norske velferdsstaten skal strekke seg – hvilken rekkevidde den skal ha utenfor riket."

I Sundvollenplattformen signaliserte Regjeringen Solberg at den ville vurdere tiltak som kan begrense og stanse trygdeeksport innenfor de internasjonale avtalene Norge er bundet av. Intensjonen om å begrense og stanse eksport av velferdsytelser er siden fulgt opp i Jeløyerklæringen.

Regjeringen la 16. juni 2017 frem Meld. St. 40 (2016–2017) Eksport av norske velferdsytelser. I meldingen redegjøres det for utbetaling av trygdeytelser og utdanningsstøtte til personer som oppholder seg i utlandet, samt gjennomførte og mulige tiltak for å begrense trygdeeksport. Arbeids- og sosialkomiteen ga i Innst. 108 S (2017–2018) sin tilslutning til at regjeringen følger opp tiltak skissert i stortingsmeldingen, herunder vurdering av eksportforbud for barne- og ektefelle tillegg til land utenfor EØS.

2.2 Barn som sendes til utlandet mot sin vilje

Regjeringen Solberg la 8. mars 2017 frem "Retten til å bestemme over eget liv" handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020). I handlingsplanen presenteres flere tiltak for å bekjempe æresrelatert vold og utilbørlig sosial kontroll, herunder tiltak for å forebygge og hjelpe barn som blir etterlatt i utlandet. Regjeringen har i Jeløyerklæringen uttalt at den vil følge opp handlingsplanen, herunder forsterke arbeidet for å forhindre utreise fra Schengen-området for personer hvor det eksempelvis er truffet barnevernsvedtak som forbyr utreise, holde tilbake eller nekte passutstedelse for å forhindre at barn blir sendt utenlands mot sin vilje, og etablere rutiner for informasjon og varsling mellom offentlige etater for å motvirke negativ sosial kontroll.

Av Jeløyerklæringen fremgår det videre at regjeringen vil iverksette tiltak for å unngå at barn mot sin vilje sendes til skoler i utlandet hvor de utsettes for vold og overgrep. Videre har flere medieoppslag dokumentert at barn utsettes for tvang og vold på koranskoler i Somalia. Blant annet på denne bakgrunn har ansvarlige statsråder sammen vurdert mulige

tiltak, herunder innstramminger i offentlige ytelser til familien når barn er sendt ut av landet mot sin vilje.

Det vises i tillegg til Stortingets vedtak nr. 784 fattet den 29. mai 2018:

"Stortinget ber regjeringen utrede om det kan iverksettes stans i utbetaling av flere offentlige ytelser i tilfeller der barn sendes til utlandet og holdes der mot sin vilje."

Vedtaket ble truffet ved behandling av Dokument 8:118 S (2017–2018), Innst. 260 S (2017–2018).

2.3 Statistikk mv.

2.3.1 Eksport av forsørgingstillegg til alderspensjon og uføretrygd

I 2017 var det 99 mottakere av barnetillegg til alderspensjon og 334 mottakere av barnetillegg til uføretrygd bosatt i land Norge ikke har trygdekoordineringsavtaler med. Mottakere av ektefellestillegg til alderspensjon bosatt i slike land utgjorde totalt 374 personer.

Mottakerne er bosatt i en rekke ulike land, hvor antallet i enkelte land er så lavt at bosted av personvern hensyn ikke er egnet for offentliggjøring. Under følger en oversikt over land, uten trygdeavtale med Norge, hvor flest mottakere av forsørgingstillegg fra folketrygden er bosatt.

Tabell 2.1 Oversikt over land utenfor trygdeavtaleområdene, hvor det i 2017 var 10 eller flere mottakere av forsørgingstillegg bosatt i det enkelte land

Barnetillegg alderspensjon		Ektefellestillegg alderspensjon		Barnetillegg uføretrygd	
Land	Antall mottakere	Land	Antall mottakere	Land	Antall mottakere
Thailand	40	Thailand	161	Thailand	92
Filippinene	29	Filippinene	65	Filippinene	48
Marokko	10	Marokko	39	Marokko	45
		Pakistan	23	Pakistan	14
		Brasil	10	Libanon	10
Ukjent / Øvrige land	20	Ukjent / Øvrige land	76	Ukjent / Øvrige land	125
Totalt	99	Totalt	374	Totalt	334

2.3.2 Informasjon om utenlandsopphold for barn og ektefelle

Arbeids- og velferdsetaten har ikke registerdata på hvor ektefelle og barn som det mottas forsørgingstillegg for er bosatt, eller oppholder seg. Det skyldes at oppholdslandet for

disse i hovedsak ikke er relevant etter dagens regler, kravet er at de faktisk blir forsørget. Det har derfor ikke vært mulig å fremskaffe data om hvor mange som oppholder seg i andre land enn Norge.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har med hjemmel i folketrygdloven § 21-4 femte ledd andre punktum gitt grunnskoler et generelt pålegg om å melde fra til Arbeids- og velferdsetaten ved fravær som kan skyldes utenlandsopphold. Bakgrunnen er vilkåret om opphold i Norge for rett til barnetrygd. Etaten har ikke systemløsninger som muliggjør uttak av statistikk, men de har frem til august 2017 foretatt manuell registrering av fraværsmeldingene og påfølgende stans i barnetrygd for Osloskolene.

Tabell 2.2 Meldt fravær Osloskolene 2015 til august 2017

År	Melding skolefravær	Barnetrygd stanset ¹
2015	508	293
2016	467	333
2017	274	176

I rapporten Transnasjonal oppvekst fra 2014² viste undersøkelser om utflyttinger og retur for 15 nasjonaliteter at Somalia, Kosovo og Pakistan hadde det høyeste antallet utvandrede/ikke returnerte barn. Mange av barna var registrert utflyttet uten foreldrene. Av barn som flyttet ut i 2010, var dette tilfelle for 59 pst. av barna med somalisk bakgrunn og 51 pst. av barna med pakistansk bakgrunn. I rapporten ble det vist til at norske rektorer som ble intervjuet jevnt over var skeptiske til disse utenlandsoppholdene, og mente at barna taper både læringsmessig og psykososialt.

Kunnskap om ufrivillig opphold i utlandet for barn og unge

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er et nasjonalt tverretattlig fagteam som bistår hjelpeapparatet i konkrete saker som omhandler tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for æresrelatert vold. Teamet veileder både første- og andrelinjetjenestene, for eksempel politi, barnehager, skoler, asylmottak, helsestasjon, barnevernstjenesten, krisesentre, norske utenriksstasjoner og UDI. Ifølge kompetanseteamets årsrapport fra 2017 har det de siste årene vært en økning i antall henvendelser om personer som befinner seg i utlandet. I 2017 mottok Kompetanseteamet henvendelser om 107 personer som befant seg i utlandet, mot 79 saker i 2016 og 59 saker i 2015. Blant dem var det 62 barn. Henvendelsene om personer i utlandet omfattet personer med opprinnelse fra 18 ulike land. De fleste gjaldt personer med opprinnelse fra Somalia (27 prosent), Irak (24 prosent) og palestinske områder (9 prosent).

¹ Differansen mellom meldt fravær og stans av barnetrygd skyldes blant annet at barnetrygden allerede var stanset når Arbeids- og velferdsetaten fikk skolemeldingen, eller at det ikke ble funnet grunnlag for stans.

² Lidén, H, Bredal, A. og Reisel, L. Transnasjonal oppvekst. Om lengre utenlandsopphold blant barn og unge med innvandrerbakgrunn

Kompetanseteamets erfaring er at det er flere og ofte sammensatte grunner til at barn, unge og voksne etterlates i utlandet. Det kan være for å slippe unna hjelpeapparatet i Norge, få kontroll over adferd som vanærer familien eller disiplinere den unge. Det kan også handle om å gi den unge mulighet til å tilegne seg kunnskap om opprinnelseslandets språk, religion og kultur.

I en nylig publisert rapport fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)³ fremkommer det at integreringsrådgiverne i 2017 rapporterte om 65 saker som gjaldt personer etterlatt i utlandet, og 21 saker som gjaldt frykt for å bli etterlatt i utlandet. Dette er en økning fra tidligere år. Av de 65 sakene om etterlatte personer hadde 22 personer somalisk bakgrunn, 14 personer hadde irakisk bakgrunn, mens syv hadde tyrisk bakgrunn. De resterende sakene om etterlatte fordelte seg på personer med bakgrunn fra Ghana, Kenya, Iran, Tyrkia, Togo, Afghanistan og Jordan. Halvparten av sakene om etterlatte gjaldt barn og unge under 18 år.

³ Minoritetsrådgivere og integreringsrådgivere – IMDIs arbeid mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (Rapport for 2017)

3 Gjeldende rett

Ved innrettingen av barnetilleggene går det et hovedskille mellom varige og kortvarige ytelser fra folketrygden ved utforming og regler for eksport, jf. tabell 3.1. Det understrekes at tabellen kun er ment å gi en oversikt, og at reglene nyanseres i omtalen under.

Tabell 3.1 Oversikt over de ulike ytelsene med tilhørende forsørgingstillegg

Hovedytelse	Barnetillegg	Ektefelletillegg	Tilleggene er behovsprøvd	Krav at forsørget barn/ektefelle er medlem i folketrygden eller oppholder seg i Norge	Eksporteres innen EØS og/eller til land Norge har bilaterale trygdeavtaler med	Eksporteres til land utenfor EØS og land Norge har bilaterale trygdeavtaler med
Dagpenger	Ja	Nei	Nei	Ja	Unntaksvis	Nei
AAP	Ja	Nei	Nei	Nei	Unntaksvis	Nei
Uføretrygd	Ja	Unntaksvis	Ja	Nei	Ja	Ja
Alderspensjon (kap. 19)	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
KVP	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Tiltakspenger	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei

3.1 Nasjonale regler

I punkt 3.1 behandles de nasjonale reglene. For de tilfellene som omfattes av EØS-avtalen eller Norges multi- og bilaterale trygdeavtaler gjelder særskilte regler. Dette er nærmere behandlet under punkt 3.2.

3.1.1 Barne- og ektefelletillegg til alderspensjon og uføretrygd

En alderspensjonist som får sin alderspensjon beregnet etter gamle opptjeningsregler i folketrygden (folketrygdloven kapittel 19) kan få forsørgingstillegg. Tillegget gis tidligst ved fylte 67 år. Det kan ytes barnetillegg for barn under 18 år som pensjonisten forsørger, og ektefelletillegg for ektefelle pensjonisten forsørger.

Uføre som forsørger barn under 18 år, kan få barnetillegg til uføretrygden. Etter 2015 gis det ikke ektefelletillegg til uføretrygd. Uføre som før 1. januar 2015 hadde rett til et behovsprøvd ektefelletillegg til uførepensjonen, beholder likevel tillegget ut vedtaksperioden for ektefelletillegget. Tillegget opphører senest 31. desember 2024. Dette følger av § 8 i forskrift 3. juli 2014 nr. 947 om omregning av uførepensjon til uføretrygd.

Forsørgingstilleggene er behovsprøvd, og inntektsprøves mot inntekt hos mottakeren av tillegget og inntekt hos ektefellen eller barnet.

Fullt barnetillegg til alderspensjon utgjør 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats for hvert forsørget barn, se folketrygdloven § 3-25. Dette tilsvarer 37 394 kroner fra 1. mai 2018. Fullt barnetillegg til uføretrygd utgjør 40 prosent av grunnbeløpet for hvert forsørget barn, se folketrygdloven § 12-15. Fra 1. mai 2018 tilsvarer dette 38 753 kroner.

Fullt ektefelle tillegg til alderspensjon tilsvarer 25 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se folketrygdloven § 3-24. Fra 1. mai 2018 tilsvarer dette 46 742 kroner. Hvor mye fullt ektefelle tillegg til uføretrygd utgjør, bestemmes av individuelle satser.

Dersom trygdetiden som legges til grunn ved beregningen av alderspensjonen eller uføretrygden er kortere enn 40 år, avkortes tillegget tilsvarende.

Alderspensjon og uføretrygd utbetales til personer som fortsatt er medlemmer av folketrygden. Status som medlem beholdes ved midlertidig fravær som ikke har vart eller er ment å vare mer enn 12 måneder, alternativt at utenlandsoppholdet ikke utgjør mer enn seks måneder per år i to eller flere påfølgende år. Det følger av folketrygdloven § 2-2, § 2-3, § 2-5 og § 2-8 at også personer som ikke er bosatt i Norge kan være medlemmer i folketrygden. Dette gjelder personer som er arbeidstakere i Norge og på kontinentalsokkelen uten å bo i Norge, og personer som har pliktig eller frivillig medlemskap utenfor Norge.

Så lenge mottakeren har rett til hovedytelsen (alderspensjonen eller uføretrygden), har det ingen betydning for utbetaling av forsørgingstillegget hvor barna eller ektefellen oppholder seg eller om disse selv er medlemmer. Vilkåret om at mottakeren forsørger aktuelle barn eller ektefelle må imidlertid være oppfylt.

På nærmere vilkår kan pensjoner og uføretrygd også utbetales til personer som ikke lenger er medlemmer av folketrygden. Etter reglene i folketrygdloven kan personer som ikke lenger er medlemmer i folketrygden få med seg hele pensjonen/uføretrygden dersom de har minst 20 års botid i Norge. Den som ikke er medlem og som har mindre enn 20 års botid, har rett til en ytelse fastsatt etter nærmere regler, basert på opptjening før ytelsen ble innvilget.

3.1.2 Barnetillegg til korttidsytelsene

For de kortvarige ytelsene fra folketrygden gis det ikke et behovsprøvd barnetillegg, men et standardisert kronetillegg for hvert barn.

Dagpenger

Barnetillegg til mottakere av dagpenger utgjør 17 kroner per dag for hvert barn fem dager i uken, se forskrift 16. september 1998 nr. 890 om dagpenger under arbeidsløshet § 7-1. Uredusert barnetillegg for ett barn for ett år er 4 420 kroner. Dagpenger inklusive barnetillegget kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av dagpengegrunnlaget.

Det er et vilkår at den som forsørger barnet er medlem av folketrygden og oppholder seg i Norge. Det kan imidlertid etter folketrygdloven i visse situasjoner gjøres unntak fra kravet til opphold i Norge. Blant annet gis dagpenger under opphold på Svalbard og ved jobbintervju i utlandet.

For å ha rett til barnetillegg er det et vilkår at barnet selv er medlem i trygden, alternativt at det oppholder seg i Norge, områder som er likestilt med Norge etter folketrygdloven § 5-2 andre ledd bokstav b, eller i utlandet når også forsørgeren oppholder seg utenfor Norge, men er pliktig medlem etter folketrygdloven § 2-5.

Barnetillegget inngår i dagsatsen for dagpengene. Når dagpengene blir avkortet mot samtidig arbeid, vil barnetillegget dermed bli avkortet på lik linje med den delen av dagsatsen som er beregnet ut fra tidligere inntekt. Tilsvarende vil også gjelde når dagpengene skal bli samordnet mot andre trygdeytelser.

Arbeidsavklaringspenger

Til en mottaker av arbeidsavklaringspenger som forsørger barn gis det et barnetillegg, se folketrygdloven § 11-20 tredje ledd. Dersom barnet ikke bor sammen med medlemmet, må det fremlegges dokumentasjon for at han/hun faktisk forsørger barnet. Barnetillegget gis per dag for hvert barn fem dager i uka, og utgjør 27 kroner (barnetillegget for ett barn for ett år er 7 020 kroner). Kronetillegget er fastsatt i forskrift 13. desember 2017 nr. 2100 om arbeidsavklaringspenger § 8.

Barnetillegget har betydning for størrelsen på arbeidsavklaringspengene.

Arbeidsavklaringspengene inklusive barnetillegget kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets grunnlag for beregning av arbeidsavklaringspengene. Dette gjelder også for mottakere av minsteytelsen på 2 G. Barnetillegget har dessuten betydning når arbeidsavklaringspengene skal samordnes med andre folketrygdytelser. Dessuten vil utbetalingen av barnetillegget reduseres, avhengig av hva medlemmet fører på meldekortet. Barnetillegg til arbeidsavklaringspengene inngår i dagsatsen for ytelsen, det inngår i samordningen med andre folketrygdytelser og det fører til reduksjon i ytelsen ved inntektsgivende arbeid.

I tiden på arbeidsavklaringspenger skal medlemmet være i aktivitet og få oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Som hovedregel stilles det krav om opphold i Norge for å gjennomføre aktiviteten.

Det er to unntak fra hovedregelen: Arbeidsavklaringspenger og barnetillegg kan gis under utenlandsopphold dersom personen får medisinsk behandling eller deltar på et arbeidsrettet tiltak i utlandet, i samsvar til aktivitetsplanen. Arbeidsavklaringspengene kan dessuten utbetales under et opphold i utlandet i inntil fire uker per kalenderår. Det er en forutsetning at oppholdet er forenlig med gjennomføringen av den fastsatte aktiviteten og ikke hindrer Arbeids- og velferdsetatens oppfølging og kontroll. Dette følger av folketrygdloven § 11-3 andre og tredje ledd.

Kvalifiseringsstønad

Det følger av forskrift om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad § 3 at programdeltakere som forsørger barn får et barnetillegg utmålt på tilsvarende måte som mottakere av arbeidsavklaringspenger, dvs. 27 kroner per barn. Barnetillegg for ett barn for ett år er 7 020 kroner. Det er et vilkår for rett til kvalifiseringsstønad at mottakeren oppholder seg i riket, se sosialtjenesteloven § 2.

Tiltakspenger

Det følger av tiltakspengeforskriften § 3 at det gis et barnetillegg til tiltakspengene for hvert barn under 16 år som tiltaksdeltakeren forsørger. Barnetillegget er 45 kroner per dag. Barnetillegg for ett barn for ett år⁴ er 11 700 kroner. Barnetillegget inngår i dagsatsen for tiltakspengene. Det er et vilkår for å motta tiltakspenger at arbeidssøkeren deltar på et arbeidsmarkedstiltak. Dersom tiltakspengene ikke utbetales på grunn av fravær fra tiltaket, utbetales det dermed heller ikke barnetillegg for de aktuelle dagene. Tiltakspengene avkortes ikke mot arbeid. Arbeidsmarkedstiltak gjennomføres normalt ikke utenfor Norge. Tiltakspenger kan gis til personer med lovlig opphold i Norge, mao. er det ikke et krav om medlemskap i folketrygden.

3.2 Trygdeavtaler

Norge har inngått ulike bi- og multilaterale folkerettslige avtaler. Under er det gitt omtale av de sentrale reglene som er relevante her. For ytterligere omtale av regelverket som ligger til grunn for velferdseksport viser departementet til Meld. St. 40 (2016–2017) om eksport av norske velferdsytelser kapittel 2.

EØS-trygdeforordningen, Nordisk konvensjon om trygd og bilaterale trygdeavtaler innebærer en utvidet eksportadgang utover det som følger av Norges nasjonale trygdlovgivning (se punkt 3.1.1 og 3.1.2 i stortingsmeldingen om eksport av norske velferdsytelser), for de persongruppene som kan påberope seg dem. Koordineringen av trygdeytelsene innenfor EØS er nærmere regulert i Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger.

Innenfor EØS eksporteres *uføretrygd og pensjoner*, inkludert forsørgingstillegg, gjensidig mellom landene, uavhengig av eksportreglene i nasjonal lovgivning. Dersom mottakeren, og eventuelt forsørgede barn og ektefelle, oppholder seg i andre EØS-land, likestilles dette med opphold i Norge. Det samme gjelder for eksport til land Norge har bilaterale trygdeavtaler med. Forslagene i høringsnotatet vil dermed ikke gjelde ved opphold i land innen EØS eller i andre avtaleland.

Som nevnt kan mottakere av alderspensjon og uføretrygd på visse vilkår eksportere ytelsene – og forsørgingstilleggene – også utenfor EØS og land Norge har bilaterale trygdeavtaler med. I disse sakene vil de nasjonale reglene i folketrygdloven gjelde fullt ut. Forslagene i høringsnotatet vil komme til anvendelse for disse tilfellene.

Arbeidsløse som mottar norske *dagpenger*, kan på visse vilkår beholde disse inntil tre måneder ved arbeidssøking i andre EØS-land. EØS-avtalen gir også i visse tilfeller arbeidsløse som under den siste arbeidsperioden har arbeidet i ett EØS-land og har bodd i et annet medlemsland, rett til å få dagpenger mens de oppholder seg i bostedslandet. EØS-reglene likestiller det å være bosatt i et annet EØS-land med å være bosatt i Norge.

⁴ Median varighet på hver stønadperiode med tiltakspenger er 3 måneder, mens gjennomsnittet ligger på 4,6 måneder.

Barnetillegget gis derfor også for forsørget barn som er bosatt i et annet EØS-land eller Sveits.

Det er på visse vilkår adgang til å eksportere *arbeidsavklaringspenger*, inkludert barnetillegget, innenfor EØS. I trygdeforordningen skilles det mellom personer som mottar arbeidsavklaringspenger i kraft av eller som følge av lønnet arbeid eller selvstendig næringsvirksomhet (yrkesaktivitet), og personer som mottar ytelsen uten opptjening gjennom yrkesaktivitet. Etter gjeldende praksis er det som hovedregel medlemmer som var yrkesaktive forutfor perioden med arbeidsavklaringspenger, som kan eksportere ytelsen ved bosetting i et annet EØS-land.

Ytelsene *kvalifiseringsstønad* og *tiltaks penger* er ikke omfattet av EØS-avtalen eller de bilaterale avtalene. Dette innebærer at de norske nasjonale reglene vil gjelde fullt ut, uavhengig av i hvilket land mottakeren og/eller barna oppholder seg.

3.3 FNs barnekonvensjon

FNs konvensjon om barnets rettigheter ble vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989, og ratifisert av Norge 8. januar 1991. 1. oktober 2003 ble barnekonvensjonen inkorporert i norsk lov. Barnekonvensjonen gjelder som norsk lov med forrang foran annen norsk lovgivning, jf. menneskerettsloven §§ 2 og 3.

Etter barnekonvensjonen artikkel 3 skal barnets beste være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Dette hensynet må også bli ivaretatt når departementet vurderer innstramminger i trygdeytelser som kan påvirke økonomien til barnefamilier.

Ansvar for oppfyllelsen av forpliktelsene overfor barnet er delt mellom foreldrene og staten, jf. artikkel 27 nr. 2 og 3. Foreldrene har, etter sine evner og økonomiske forhold, det primære ansvaret for å sikre sine barn en tilfredsstillende levestandard, mens staten har et subsidiært ansvar for å virkeliggjøre en slik levestandard. Lovgivningen i Norge bygger på en lignende modell som konvensjonen: foreldrenes grunnleggende ansvar for barnets omsorg følger av barneloven §§ 30 og 66, mens det offentlige på sin side støtter opp om foreldrenes ansvar gjennom en rekke ordninger.

Norge oppfyller sine forpliktelser gjennom ordninger som kompenserer for foreldrenes inntektsbortfall og som tar utgangspunkt i barnas behov, blant annet bidragsforskott, barnetrygd, kontantstøtte, ytelser til enslige forsørgere og foreldrepenger.

3.4 Forsørgingstillegg i enkelte andre land

I punktet her gis en kortfattet oversikt over forekomsten av forsørgingstillegg i utvalgte europeiske land, samt over regelverket i de landene der det gis slike tillegg. Informasjonen som er innhentet gjelder per 1. januar 2018.

Informasjonen om landenes forsørgingstillegg er hentet fra MISSOC, som er et nettverk under EU for utveksling av informasjon om EØS-landenes trygdeordninger⁵. Alle EØS-

⁵ Nettverkets hjemmeside: www.MISSOC.org

landene og Sveits deltar i dette nettverket. Det er undersøkt om de aktuelle landene har forsørgingstillegg til alderspensjon, uføretrygd og dagpenger. Departementet har også innhentet informasjon fra Folkpensjonsanstalten i Finland og beskjeftigelsesministeriet i Danmark. Det finnes ikke informasjon i MISSOCs database om land som gir forsørgingstillegg til ytelser som kan sammenlignes med de andre korttidsytelsene.

Sverige

Det gis ikke tillegg for ektefelle eller barn til den svenske alderspensjonen eller uførepensjonen. Det gis heller ikke slike tillegg til dagpenger, men det tas hensyn til familiesammensetningen ved vurderingen av varigheten av ytelsen.

Danmark

Det gis ikke tillegg for ektefelle eller barn til den danske alderspensjonen, den danske uføretrygden, eller til ytelser ved arbeidsledighet.

Det kan imidlertid gis et tillegg til familieytelser for personer som har folkepensjon (minstepensjon) eller danske uføretrygden. Disse kan ikke eksporteres utenfor EØS.

Finland

Det gis ikke tillegg for ektefelle til uførepensjon og alderspensjon. Til barn gis det et tillegg til folkepensjonen (minstepensjon) på € 21,93 per måned for barn under 16 år. Dette tillegget utbetales også til pensjonister som ikke mottar folkepensjon fordi de øvrige pensjonene er så høye at folkepensjonen ikke kommer til utbetaling.

Til dagpenger gis det et daglig tillegg for barn under 18 år. Tillegget avhenger av antall barn (€ 5,23 for ett barn, € 7,68 for to barn og € 9,09 for tre eller flere barn).

Tilleggene kan ikke eksporteres utenfor EØS.

Storbritannia

Det gis ikke tillegg for ektefelle eller barn til alderspensjon, uførepensjon eller dagpenger.

Nederland

Det gis ikke tillegg for barn til uførepensjon, alderspensjon eller dagpenger.

Til alderspensjon gis det fra og med 2015 heller ikke tillegg for ektefelle (med unntak av overgangsordning).

Tyskland

Det gis ikke tillegg for ektefelle og barn til uførepensjon eller alderspensjon. Det samme gjelder for dagpenger, men det tas hensyn til familiesammensetningen ved vurdering av hvilken stønadssats som skal benyttes.

Østerrike

Til uførepensjon gis det ikke tillegg for ektefelle. Til barn gis det tillegg for barn inntil 18 år (€ 29,07 per barn) og inntil 27 år dersom barnet er under utdanning. Det er ingen aldersgrense dersom barnet er ufør.

Det gis heller ikke tillegg for ektefelle til alderspensjon, mens det gis tillegg for barn etter samme regler som for uførepensjon.

Til dagpenger gis det derimot familietillegg for ektefelle, barn og barnebarn med € 0,97 per dag. Det gis bare tillegg for ektefelle dersom ektefellens inntekt er under et visst nivå og det gis tillegg for barn eller barnebarn.

Oppsummering

Hovedfunnet er at de landene som gjennomgangen omfatter ikke gir forsørgingstillegg, verken for ektefelle eller barn. Departementet har vært i kontakt med Folkpensionsanstalten i Finland og beskjeftigelsesministeriet i Danmark, med spørsmål om de danske tilleggene til familieytelser og finske barnetilleggene til minstepensjon og dagpenger kan eksporteres utenfor EØS. Ytelsene kan ikke eksporteres utenfor EØS.

4 Departementets vurdering og forslag

Under avsnitt 4.1 behandles krav om at forsørgede barn må oppholde seg i Norge for rett til barnetillegg. For barnetillegg til uføretrygd og alderspensjon er det enkelte særlige hensyn som gjør seg gjeldende fordi tilleggene er behovsprøvd. Disse hensynene er nærmere omtalt i avsnitt 4.2.

Under avsnitt 4.2 behandles krav om opphold i Norge for rett til forsørgingstillegg til alderspensjon og uføretrygd. Departementet har funnet det hensiktsmessig å behandle disse i eget avsnitt. Det skyldes at pensjoner og uføretrygd er de eneste ytelsene hvor mottakeren kan ta med ytelsen (inkl. forsørgingstillegg) ved bosetting i land utenfor EØS som Norge ikke har bilaterale avtaler med. Dette er også de eneste ytelsene som kan gi rett til ektefelle tillegg.

I avsnitt 4.3 foreslås det at opphold utenfor Norge som er kortere enn tre måneder ikke skal føre til at tillegget faller bort. Det foreslås videre at tillegget ikke faller bort ved opphold utenfor Norge når vedkommende er pliktig medlem av trygden.

I avsnitt 4.4 vurderes forslagene opp mot Norges folkerettslige forpliktelser, og i avsnitt 4.5 gis det en samlet framstilling av forslagene.

4.1 Krav om opphold i Norge for rett til barnetillegg – forsørgede barn

Departementet mener det kan reises spørsmål om hensiktsmessigheten av at ytelser som ikke bygger på avgiftsinnbetaling uten videre utbetales når barnet det mottas tillegg for flytter til et annet land. Det vises til at barnetillegget er utformet med hensyn til norske forhold, herunder inntekts- og kostnadsnivået i Norge.

For sosiale ytelser som barnetillegg, som kan ytes i lang tid, mener departementet at barnet bør ha en viss tilknytning til Norge. Legitimiteten til systemet kan svekkes dersom tillegget gis til personer uten tilknytning til Norge. I dag gis tillegg for barn som ikke bor i Norge, og heller aldri har vært i landet. Utgangspunktet bør være at det er bostedslandet – ikke den norske stat – som har overordnet ansvar for å sikre at utgifter til forsørgelse av barnet ivaretas. Dette gjelder selv om en av eller begge foreldrene får ytelser fra Norge.

Når barnet er bosatt i utlandet, kan det også være vanskelig å verifisere opplysningene om barnet, blant annet fordi dokumentverdien er lavere i enkelte land, dvs. om opplysningene er pålitelige og verifiserbare. Dersom forsørgede barn bor i Norge, er det lettere å etterprøve både at vilkårene for å motta ytelsen er oppfylt, og at formålet med ytelsen er tilstede.

Foreldre står i utgangspunktet fritt til å velge hvor barna deres skal være bosatt og gå på skole. Å gå på skole i et annet land kan være en positiv opplevelse som gir nyttige erfaringer. Dersom barnet under opphold i utlandet får mangelfull utdanning eller mister norskkunnskaper, kan dette imidlertid være til hinder for muligheten for å gjennomføre videre utdanning i Norge. Dette kan igjen påvirke mulighetene til framtidig evne til å forsørge seg selv, noe som igjen henger tett sammen med tilknytning til arbeidslivet. Dette

vil i så fall være problematisk for den enkeltes livskvalitet og for samfunnet (dersom barnet senere flytter tilbake til Norge) i form av økte utgifter til trygder, stønader og helsetjenester.

Også barn som i utgangspunktet har bosted i Norge kan oppholde seg i utlandet i perioder. Oppholdet kan for eksempel være i forbindelse med ferie, familiebesøk eller språkkurs og skoleutveksling i et annet land. Det er i senere år avdekket saker hvor barn med minoritetsbakgrunn er utsatt for vold og tvang i forbindelse med ufrivillig opphold i foreldrenes opprinnelsesland. Barn som sendes på utenlandsopphold hvor det kan være særlig risiko for å oppleve vold og tvang, for eksempel ved opphold i land hvor fysisk avstraffelse er mer allment akseptert eller til skoler hvor man benytter fysisk disiplinering, har behov for beskyttelse. De vil kunne utsettes for hendelser som kan ha negativ betydning for deres psykiske og fysiske helse og øvrige livskvalitet. Selv om dette gjelder en begrenset gruppe, er denne gruppen svært sårbar og utsatt. Det er tverrpolitisk enighet om at det er viktig å iverksette tiltak for å bistå de unge dette gjelder.

I praksis kan det være svært krevende å gi bistand til ungdom som er etterlatt i utlandet. Det forebyggende arbeidet mot denne type praksis er derfor viktig. En innstramming i offentlig stønad vil kunne gi foreldrene økonomiske insentiver til å unnlate å sende barna på slike utenlandsopphold. Departementet ønsker med forslaget på denne måten å bidra til endring av holdninger og praksis i berørte miljøer, noe som vil kunne ha en positiv effekt også for rettsvernet til disse ungdommene.

Departementet har også sett hen til reglene for barnetrygd, og de tiltakene som er gjort der for å hindre langtidsfravær fra skolen som følge av utenlandsopphold. Både barnetrygd og barnetillegg er sosiale ytelser som har som formål å gå til forsørgelse av barn. Etter en lovendring fra 1. oktober 2016 opphører retten til barnetrygd hvis barnet oppholder seg i utlandet i mer enn tre måneder. Bakgrunnen for denne innstrammingen var først og fremst hensynet til integrering av barn med annet morsmål enn norsk, jf. Prop. 63 L (2015–2016) Endringer i barnetrygdloven (barnetrygd ved opphold i utlandet). Et bredt flertall på Stortinget vedtok forslaget.

Et vilkår om opphold i Norge for rett til barnetillegg vil treffe alle typer utenlandsopphold uavhengig av hva årsaken til oppholdet er. Det er etter departementets syn ikke urimelig eller uforholdsmessig å sette som vilkår for en offentlig ytelse som skal gå til forsørgelse av barn, at disse faktisk oppholder seg i Norge.

For å begrense eksporten av barnetillegg, og bidra til å forebygge ufrivillige opphold i utlandet for barn og unge foreslår departementet følgende endring i dagens regelverk:

- Barnet må være bosatt og oppholde seg i Norge, med unntak av korte perioder

Forslaget vil medføre at barnetillegg bortfaller i perioder det forsørgede barnet oppholder seg i utlandet, selv om mottakeren (foreldrene) bor og oppholder seg i Norge.

4.2 Krav om opphold i Norge for rett til barne- og ektefelle tillegg – alderspensjon og uføretrygd

Departementets omtale av forslaget i 4.1 hva gjelder barns opphold i Norge, gjelder tilsvarende her. Som nevnt i innledningen er forsørgingstilleggene til alderspensjon og uføretrygd behovsprøvde, noe som gir særlige problemstillinger ved bosetting i utlandet. Blant annet gjelder dette Arbeids- og velferdsetatens kontrollmuligheter.

Reglene for behovsprøving er utformet med sikte på norske lønns- og kostnadsnivåer. I land hvor lønnsnivået er vesentlig lavere enn i Norge vil de behovsprøvde tilleggene kunne gis til familier hvor den forsørgede ektefellen eller den andre forelderen til det forsørgede barnet – har en forholdsmessig høy arbeidsinntekt. Mottak av norsk pensjon eller trygd i slike land vil også kunne gi forholdsvis høy levestandard, sammenlignet med hva pensjonen eller trygden utgjør for en mottaker bosatt i Norge. Bosetting i et annet land kan dermed svekke det behovsprøvde elementet i tilleggene, dvs. at familiens inntekt ikke nødvendigvis gjenspeiler behovet for tillegg.

For forsørgingstillegg for ektefelle legges det i utgangspunktet til grunn at borgere over 18 år, enten de er bosatt i Norge eller i utlandet, er selvforsørget. Ektefelle tillegg er en sosial ytelse som tilstås i tilfeller der alderspensjonisten eller den uføretrygdede har en ektefelle som av ulike årsaker ikke er selvforsørget. I slike tilfeller bør utgangspunktet være at vedkommende får ev. nødvendig hjelp til forsørgelse fra bostedslandet, og ikke gjennom tillegg ektefellen får til sin alderspensjon eller uføretrygd fra Norge. Hensynet til legitimiteten til systemet som nevnt i avsnitt 4.1, gjelder tilsvarende for forsørgt ektefelle. I dag kan det gis tillegg for ektefeller som ikke bor i Norge, og heller aldri har vært i landet.

For mottakere av uføretrygd kan spørsmålet om arbeidsinsentiver gjøre seg gjeldende. For uføre som mottar en norsk uføretrygd i land med vesentlig lavere lønns- og prisnivå enn Norge, vil trygden gi bedre kjøpekraft sammenlignet med å jobbe i Norge med norsk lønn, men da også norsk kostnadsnivå. Ved eksport av uføretrygd til disse landene vil arbeidsinsentivene i ordningen svekkes. Utbetaling av barne- og/eller ektefelle tillegg forsterker denne effekten.

Ved behovsprøving av forsørgingstilleggene medregnes som nevnt både mottakerens inntekt og inntekt fra den andre forelderen (dersom to forsørger barn sammen) eller ektefellen (ved ektefelle tillegg). Ved uføretrygd er det også flere typer inntekt som har betydning ved behovsprøvingen av forsørgingstilleggene, sammenlignet med inntekter som skal føre til reduksjon i uføretrygden. Det er derfor vesentlig at mottakeren gir rett informasjon i søknadsprosessen, og også senere dersom det skjer endringer i inntekt, familiesituasjon osv. som kan ha betydning for ytelsen.

Arbeids- og velferdsetaten får opplysninger om inntekt i Norge direkte fra Skatteetaten, og har tilgang til folkeregisteropplysninger som gir informasjon om familietilknytning. Etaten har således mulighet til langt på vei å kontrollere brukerens opplysninger når kravet fremmes og i ettertid.

For personer med skattetilhørighet eller inntekt i et annet land enn Norge, er Arbeids- og velferdsetaten avhengig av at mottakeren selv gir beskjed om relevant inntekt. Etaten har i liten grad tilgang til inntektsopplysninger fra andre lands myndigheter. Dersom mottaker er bosatt i utlandet, blir det derfor i hovedsak opp til vedkommende selv å gi relevant dokumentasjon, noe som gir særlige kontrollutfordringer. Videre kan det være vanskelig å verifisere opplysninger om barn eller ektefelle det søkes tillegg for, blant annet fordi dokumentverdien er lavere i en del land. Risikoen for at forsørgingstillegg utbetales på feil grunnlag øker derfor dersom pensjonisten selv og/eller barn/ektefelle det utbetales tillegg for, oppholder seg i utlandet. Begrensede kontrollmuligheter og økt risiko for feilutbetalinger vil kunne svekke tilliten til og oppslutningen om ordningene.

For å begrense eksporten av barne- og ektefelletillegget foreslår departementet to endringer i dagens regelverk:

- Mottakeren av barne-/ektefelletillegget må være medlem i folketrygden (noe som i praksis vil innebære at vedkommende må være bosatt i Norge)
- Barnet/ektefellen må være bosatt og oppholde seg i Norge, med unntak av korte perioder

Disse begrensningene vil medføre at forsørgingstillegg bare kommer til utbetaling dersom mottakerens selv og de det utbetales tillegg for oppholder seg i Norge. Kravet til opphold for barnet vil i tillegg støtte opp under tiltaket som omtales i avsnitt 4.1. Det innebærer at de samme begrensningene innføres for barn av alderspensjonister og uføretrygdete som for de øvrige ytelsene som omtales over. Et slikt forslag vil medføre at forsørgingstillegg bortfaller i perioder barnet/ektefellen oppholder seg i utlandet, selv om mottakeren bor i Norge.

4.3 Unntak fra vilkår om opphold i Norge

Departementet har under avsnitt 4.1 foreslått at retten til barnetillegg opphører dersom forsørget barn er bosatt eller oppholder seg utenfor Norge. Under avsnitt 4.2 er det i tillegg foreslått at retten til forsørgingstillegg til alderspensjon og uføretrygd opphører når mottakeren er bosatt i utlandet, eller dersom forsørget barn eller ektefelle er bosatt eller oppholder seg utenfor Norge.

Bakgrunnen for at det foreslås krav om opphold i Norge for forsørget barn og ektefelle, mens det for mottakeren kan være tilstrekkelig å være bosatt (som utgangspunkt det avgjørende kriteriet for pliktig medlemskap i folketrygden), er at de to forslagene har til dels ulike formål.

Ønsket om å gi økonomiske insentiver til å unngå at foreldre sender barn til utlandet mot sin vilje taler for at retten til forsørgingstillegg bortfaller ved fravær av kort varighet. Dersom man skal hindre at barn sendes til utlandet mot sin vilje gjennom å stanse offentlige stønader, må dette kunne gjøres før det har gått for lang tid. Reglene bør likevel åpne for mulighet for kortere opphold utenfor Norge, for eksempel i forbindelse med ferie

og familiebesøk. Også av administrative hensyn bør ikke ethvert utenlandsopphold innebære tap av retten til tilleggene.

En bestemmelse om at utenlandsopphold på inntil tre måneder ikke skal medføre stans, vil kunne balansere disse hensynene. Det vil videre samsvare med lengden på utenlandsopphold uten at opplæringsplikten bortfaller og dagens regler for barnetrygd. Departementet foreslår derfor at utenlandsopphold på inntil tre måneder ikke skal medføre stans i ytelsene. Dette vil innebære at innstrammingene for eksempel ikke vil berøre barnefamilier som reiser på ferie i utlandet, når oppholdene samlet sett ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en tolv måneders periode. Det foreslås en tilsvarende regel for ektefelle tillegg.

Departementet mener det er rimelig at personer som oppholder seg i utlandet og som likevel er pliktige medlemmer av trygden etter bestemmelsen i folketrygdloven § 2-5, beholder retten til forsørgingstilleggene under utenlandsoppholdet. Gruppen er klart avgrenset, og gjelder personer hvor tilknytningen til Norge er av slik art at man har funnet grunnlag for pliktig medlemskap i folketrygden også ved utenlandsopphold. For rett til barnetillegg til tiltakspenger, foreslås det likevel ikke et unntak når det forsørgede barnet er pliktig medlem etter bestemmelsen.

Hvem som har pliktig medlemskap ved opphold utenfor Norge følger av folketrygdloven § 2-5 første ledd. Barn som forsørges av og oppholder seg i utlandet sammen med et pliktig medlem, er også pliktige medlemmer i folketrygden. Også ektefelle som forsørges av og oppholder seg i utlandet sammen med et pliktig medlem, er på nærmere vilkår pliktig medlem i folketrygden.

Følgende personer er pliktige medlemmer i folketrygden ved utenlandsopphold:

- Norske statsborgere som er arbeidstaker i den norske stats tjeneste eller er ansatt hos en arbeidstaker i den norske stats tjeneste.
- Personer som er i forsvarets tjeneste i utlandet eller i NATOs sivile krigstidsorganer.
- Personer som er utsendt av den norske stat som fredskorpsdeltaker eller ekspert i et utviklingsland.
- Norske statsborgere som er arbeidstakere på norskregistrerte skip eller i norsk sivilt luftfartsselskap.
- Norske statsborgere som studerer i utlandet med lån eller stipend fra Statens lånekasse

Ved vilkår om norsk statsborgerskap er EØS-borgere likestilt med norske statsborgere.

For en mottaker som er bosatt i utlandet vil unntaket kun gjelde for retten til forsørgingstillegg til alderspensjon og uføretrygd. De andre ytelsene stiller etter dagens regler som vilkår at mottakeren oppholder seg i Norge. Med andre ord vil ikke barnetillegg til dagpenger, arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsstønad og tiltakspenger kunne tas med når personen bosetter seg i utlandet, fordi retten til hovedytelsen (også for de som er pliktige medlemmer) bortfaller.

For barnetillegg til arbeidsavklaringspenger foreslås et særlig unntak når barnetillegget gis til en mottaker som får medisinsk behandling eller deltar på et arbeidsrettet tiltak i utlandet, i samsvar med aktivitetsplanen. I disse tilfellene har Arbeids- og velferdsetaten vurdert at et utenlandsopphold vil kunne bedre mottakerens mulighet til å komme i arbeid.

Det understrekes at de foreslåtte innstrammingene ikke vil gjelde for mottakere som beholder medlemskapet i folketrygden ved bosettelse eller opphold på Svalbard, Jan Mayen eller et norsk biland⁶, se folketrygdloven § 2-3 første ledd, eller for barn/ektefelle som er bosatt eller oppholder seg på Svalbard. Disse områdene er en del av Norge eller norsk territorium.

4.4 Folkerettslige og konstitusjonelle rammer

Departementet har vurdert forslagene i høringsnotatet innenfor rammene til barnekonvensjonen. I utgangspunktet har alle foreldre plikt til å forsørge egne barn. Statens forsørgingsansvar er sekundært. Når barn flytter ut av landet, enten det er alene eller sammen med foreldrene, opphører den norske statens ansvar, mens foreldrenes plikt til å forsørge barnet består. Barn som er bosatt i andre land, er bostedslandets ansvar, selv om foreldrene mottar en økonomisk ytelse fra Norge. Norge kan i disse tilfellene ikke være forpliktet til å yte barnetillegg.

Det kan være enkelte saker hvor barnet bor i Norge, men hvor forelderens som mottar barnetillegget til alderspensjon eller uføretrygd, er bosatt i utlandet. For disse tilfellene viser departementet til at det finnes andre sosiale støtteordninger som er rettet inn mot barnefamilier. Dette kan for eksempel være tilbud om barnehage, utdanning og fritidsaktiviteter, og stønadsordninger som ytelser til enslige forsørgere og bidragsforskott.

Departementet har også vurdert forslagene innenfor de rammer som følger av Grunnloven § 104 om hensyn til barnets beste, og at Staten skal legge til rette for økonomisk, sosial og helsemessig trygghet for barnet. Heller ikke Grunnloven § 104 er til hinder for å endre reglene.

Sett hen til formålene med innstrammingen mener departementet at forslaget ikke er uforholdsmessig, eller i strid med barnekonvensjonen eller Grunnloven. Det vises til at departementet med å stille krav til barnets oppholdssted, blant annet ønsker å styrke barn og unges rett til å leve frie liv.

4.5 Departementets samlede forslag

Det foreslås i høringsnotatet at en mottaker av forsørgingstillegg til uføretrygd og alderspensjon kan miste retten til tilleggene ved bosetting utenfor Norge. Det foreslås også regler om hvor lenge forsørgede barn og ektefelle kan oppholde seg utenfor Norge før retten til tilleggene opphører. Forslagene innebærer en innstramming av gjeldende regelverk. For mottakere som forsørger barn eller ektefelle, vil bosettelse eller lengre

⁶ Se lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. (bilandsloven)

opphold i utlandet kunne få negative økonomiske konsekvenser sammenlignet med dagens regler. Departementet mener de positive virkningene av forslagene, nemlig å sikre legitimiteten til ordningene og Arbeids- og velferdsetatens kontrollmuligheter, samt beskyttelse av barn som utsettes eller risikerer å utsettes for omsorgssvikt, må veie tyngre enn ulempene for de som berøres økonomisk av en innstramming. Det vises til departementets vurdering i punktene 4.1 til 4.3 over for begrunnelsen for forslagene.

Departementet foreslår ingen generell stans i de ytelsene det gis barnetillegg til (hovedytelsen), eller i andre ytelser som mor eller far mottar, når et barn oppholder seg i utlandet mot sin vilje. Dersom dette skulle vurderes, forutsetter det en klarere lovregulering av når et utenlandsopphold går utover foreldrenes bestemmelsesrett. Arbeids- og velferdsforvaltningen vil ikke ha grunnlag for å fatte vedtak om stans kun begrenset til saker med "uønsket" utenlandsopphold. Videre vil et slikt forslag kunne være i strid med kravet om forholdsmessighet i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK).

Omfanget av forslaget begrenses av de rammer som følger av EØS-avtalen og bilaterale trygdeavtaler, nærmere omtalt i punkt 3.2.

Oppsummert vil forslagene i høringsnotatet innebære at:

- Retten til forsørgingstillegg opphører når mottaker av barne- eller ektefelletillegg til uføretrygd og alderspensjon er bosatt i land Norge ikke har trygdeavtale med. For eksempel vil en mottaker av uføretrygd som er bosatt i Thailand med barn og ektefelle ikke ha rett til barne- og ektefelletillegg.
- Retten til barne- eller ektefelletillegg opphører når forsørget barn/ektefelle er bosatt eller oppholder seg utover tre måneder i land Norge ikke har trygdeavtale med. Dette gjelder for dagpenger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd og alderspensjon. For eksempel vil en mottaker av dagpenger eller alderspensjon som er bosatt/eller oppholder seg i Norge ikke ha rett på barnetillegg hvis barnet oppholder seg i Somalia i seks måneder, og en mottaker av alderspensjon vil ikke ha rett på ektefelletillegg for en ektefelle bosatt i Somalia. Når barnet/ektefellen kommer tilbake til Norge, vil tillegget igjen kunne gis (så fremt de andre vilkårene er oppfylt).
- Retten til barnetillegg opphører når forsørget barn er bosatt eller oppholder seg utover tre måneder i utlandet. Dette gjelder kvalifiseringsstønad og tiltakspenger. For eksempel vil en mottaker av kvalifiseringsstønad eller tiltakspenger som har bopel i Norge ikke ha rett på barnetillegg hvis barnet er bosatt i Polen. Dersom barnet flytter til Norge og oppholder seg i riket, vil tillegg kunne gis (såfremt de andre vilkårene er oppfylt).

Det vises til lovforslaget folketrygdloven § 3-24 første ledd andre punktum og andre ledd, § 3-25 første ledd andre punktum og tredje ledd, § 4-12 andre ledd, § 11-20 femte ledd og § 12-15 første ledd andre punktum og andre ledd. Samt forslag til endringer i forskrift om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad § 3 andre ledd, tiltakspengeforskriften § 3 andre ledd og forskrift om omregning av uførepensjon § 8 første og andre ledd.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Arbeids- og velferdsforvaltningen får informasjon om utenlandsopphold fra folkeregisteret, grunnskolene, kommunene og stønadsmottakeren selv. Arbeids- og velferdsetaten har ikke noe registre eller ytterligere informasjon om hvor forsørgede barn eller ektefelle oppholder seg.

Departementet understreker at velferdsordningene er tillitsbaserte systemer, bygget på at mottakerne gir riktige opplysninger til offentlige myndigheter. Det må da legges til grunn at en stor andel mottakere vil informere forvaltningen om relevante utenlandsopphold. For dagpenger, arbeidsavklaringspenger og tiltakspenger skal stønadsmottakeren gi opplysninger av betydning for ytelsen på meldekort. Meldekortene må derfor tilpasses lov- og forskriftsendringene.

Eksportforbud for forsørgingstillegg til alderspensjon og uføretrygd er beregnet å gi en helårseffekt på 32 mill. kroner i mindretgifter. Dette gjelder saker hvor mottakeren er registrert utflyttet.

Forslaget om krav til opphold for forsørget barn og/eller ektefelle innebærer en innstramning sammenlignet med dagens regler, og må antas å gi innsparinger. Siden verken Arbeids- og velferdsetaten eller kommunen har opplysninger om hvor barn/ektefelle oppholder seg til enhver tid, kan en ev. innsparing ikke tallfestes.

Et usikkerhetsmoment knyttet til anslagene er om mottakerne tilpasser seg de nye reglene, dvs. om forslaget medfører at forsørgede barn og ektefelle ikke oppholder seg i lengre perioder utenfor Norge eller at mottakere av forsørgingstillegg til alderspensjon og uføretrygd flytter til Norge. Dette vil kunne påvirke de anslåtte innsparinger. Samtidig vil intensjonen om å hindre negativ sosial kontroll og langtidsfravær for barn i skolepliktig alder oppfylles.

Kostnad til endring i fagsystemet til alderspensjon og uføretrygd, samt endringer i brev, er estimert til om lag 3 mill. kroner. Kostnad til endringer i fagsystemene til dagpenger, arbeidsavklaringspenger og tiltakspenger er avhengig av hvilken løsning man velger. En manuell løsning er anslått å utgjøre en sannsynlig kostnad på inntil 1 mill. kroner, mens kostnader for en noe mer automatisert løsning er anslått til i størrelsesorden 3 til 6 mill. kroner. Kostnader til konvertering av løpende vedtak er ikke tatt med i anslagene.

Endringene vil medføre økt behov for manuelle vurderinger i saksbehandlingen for både Arbeids- og velferdsetaten og kommunen.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget

6.1 Til lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd

Til § 3-24

Første ledd angir hvem som har rett på ektefelletillegg til alderspensjon. Det foreslås ett ytterligere vilkår om at alderspensjonisten må være medlem i folketrygden etter bestemmelsene i § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd. Alderspensjonisten vil oppfylle dette vilkåret dersom han eller hun er medlem i trygden, og enten er bosatt i Norge (§ 2-1) eller er bosatt eller tar opphold på Svalbard, Jan Mayen eller i et norsk biland (§ 2-3 første ledd). Tilsvarende gjelder dersom alderspensjonisten er pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge (§ 2-5 første ledd).

Andre ledd er nytt. Det foreslås at retten til ektefelletillegg bortfaller når den forsørgede ektefellen oppholder seg i utlandet. Med opphold menes hvor ektefellen rent faktisk oppholder seg. Ektefelletillegget beholdes likevel ved utenlandsopphold dersom fraværet ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller ektefellen er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd (medfølgende ektefelle til et pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge). Svalbard og Jan Mayen er en del av kongeriket Norge, se § 1 lov 17. juli 1925 om Svalbard og § 1 lov 27. februar 1930 om Jan Mayen. Opphold i disse områdene er derfor ikke "utenlandsopphold".

Til § 3-25

Første ledd angir hvem som har rett på barnetillegg til alderspensjon. Det foreslås ett ytterligere vilkår om at alderspensjonisten må være medlem i folketrygden etter bestemmelsene i § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd. Alderspensjonisten vil oppfylle dette vilkåret dersom han eller hun er medlem i trygden, og enten er bosatt i Norge (§ 2-1) eller er bosatt eller tar opphold på Svalbard, Jan Mayen eller i et norsk biland (§ 2-3 første ledd). Tilsvarende gjelder dersom alderspensjonisten er pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge (§ 2-5 første ledd).

Tredje ledd er nytt. Det foreslås at retten til barnetillegg bortfaller når det forsørgede barnet oppholder seg i utlandet. Med opphold menes hvor barnet rent faktisk oppholder seg. Barnetillegg beholdes likevel ved utenlandsopphold dersom fraværet ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller barnet er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd (medfølgende barn til et pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge). Svalbard og Jan Mayen er en del av kongeriket Norge, se § 1 lov 17. juli 1925 om Svalbard og § 1 lov 27. februar 1930 om Jan Mayen. Opphold i disse områdene er derfor ikke "utenlandsopphold".

Til § 4-12

Andre ledd angir hvem som har rett på barnetillegg til dagpenger. Det foreslås som et ytterligere vilkår for rett til barnetillegg, at barnet oppholder seg i Norge. Med opphold menes hvor barnet rent faktisk oppholder seg. Barnetillegg beholdes likevel under utenlandsoppholdet dersom barnets fravær ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en

periode på tolv måneder. Regelen om at det gis barnetillegg ved opphold utenfor Norge dersom barnet går inn under bestemmelsen i § 5-2 andre ledd, bokstav a, b eller c er en videreføring av gjeldende rett.

Til § 11-20

I *femte ledd* foreslås det som et vilkår for rett til barnetillegg at barnet oppholder seg i Norge, herunder Svalbard. Departementet har lagt til grunn at det er uantagelig at barn skulle ta opphold i bilandene, eller Jan Mayen da øya kun er bebodd av personell fra Forsvaret og Meteorologisk institutt. Med opphold menes hvor barnet rent faktisk oppholder seg. Barnetillegg beholdes likevel under utenlandsopphold dersom barnets fravær samlet sett ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder. Barnetillegget beholdes også når barnet under utenlandsoppholdet er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd (medfølgende barn til et pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge).

I *sjette ledd* presiseres det at barnetillegget kan gis når medlemmet får medisinsk behandling eller arbeidsrettede tiltak i utlandet når dette er i tråd med aktivitetsplanen. Dette unntaket korresponderer med det tilsvarende unntaket som gjelder for rett til arbeidsavklaringspenger under utenlandsopphold i § 11-2 tredje ledd.

Nytt *åttende ledd* gir forskriftshjemmel. Hjemmelen utvides til også å gjelde vilkårene for barnetillegg etter femte og sjette ledd.

Til § 12-15

Første ledd angir hvem som har rett på barnetillegg til uføretrygd. Det foreslås ett ytterligere vilkår om at den uføre må være medlem i folketrygden etter bestemmelsene i § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd. Den uføre vil oppfylle dette vilkåret dersom han eller hun er medlem i trygden, og enten er bosatt i Norge (§ 2-1) eller er bosatt eller tar opphold på Svalbard, Jan Mayen eller i et norsk biland (§ 2-3 første ledd). Tilsvarende gjelder dersom den uføre er pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge (§ 2-5 første ledd).

Andre ledd er nytt. Det foreslås at retten til barnetillegg bortfaller når det forsørgede barnet oppholder seg i utlandet. Med opphold menes hvor barnet rent faktisk oppholder seg. Barnetillegg beholdes likevel ved utenlandsopphold dersom fraværet ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller barnet er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd (medfølgende barn til et pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge).

Svalbard og Jan Mayen er en del av kongeriket Norge, se § 1 lov 17. juli 1925 om Svalbard og § 1 lov 27. februar 1930 om Jan Mayen. Opphold i disse områdene er derfor ikke "utenlandsopphold".

6.2 Til forskrift 21. desember 2011 nr. 1471 om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad

Til § 3

Første ledd viderefører nåværende første og andre ledd. Det er gjort en oppretting i henvisningen til forskrift om arbeidsavklaringspenger.

Andre ledd er nytt. Det foreslås at det er et vilkår for rett til barnetillegg at barnet oppholder seg i Norge, herunder Svalbard. Med opphold menes hvor barnet rent faktisk oppholder seg. Barnetillegg beholdes likevel under utenlandsopphold dersom barnets fravær samlet sett ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder. Barnetillegget beholdes også når barnet under utenlandsoppholdet er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd (medfølgende barn til et pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge).

Departementet har lagt til grunn at det er uantagelig at barn skulle ta opphold i bilandene, eller Jan Mayen da øya kun er bebodd av personell fra Forsvaret og Meteorologisk institutt.

6.3 Til forskrift 4. november 2013 nr. 1286 om tiltakspenger mv.

Til § 3

Andre ledd er nytt. Det foreslås at det er et vilkår for rett til barnetillegg at barnet oppholder seg i Norge, herunder Svalbard. Med opphold menes hvor barnet rent faktisk oppholder seg. Barnetillegg beholdes likevel under utenlandsopphold dersom barnets fravær samlet sett ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder.

Departementet har lagt til grunn at det er uantagelig at barn skulle ta opphold i bilandene, eller Jan Mayen da øya kun er bebodd av personell fra Forsvaret og Meteorologisk institutt.

6.4 Til forskrift 3. juli 2014 nr. 947 om omregning av uførepensjon til uføretrygd

Til § 8

Første ledd angir hvem som har rett på ektefelletillegg til uføretrygd. Det foreslås ett ytterligere vilkår om at den uføre må være medlem i folketrygden etter bestemmelsene i § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd. Den uføre vil oppfylle dette vilkåret dersom han eller hun er medlem i trygden, og er bosatt i Norge (§ 2-1) eller er bosatt eller tar opphold på Svalbard, Jan Mayen eller i et norsk biland (§ 2-3 første ledd). Tilsvarende gjelder dersom den uføre er pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge (§ 2-5 første ledd).

Andre ledd er nytt. Det foreslås at retten til ektefelle tillegg bortfaller når den forsørgede ektefellen oppholder seg i utlandet. Med opphold menes hvor ektefellen rent faktisk oppholder seg. Barnetillegg beholdes likevel ved utenlandsopphold dersom fraværet ikke utgjør mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller barnet er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd (medfølgende barn til et pliktig medlem i trygden ved bosetting utenfor Norge).

Svalbard og Jan Mayen er en del av kongeriket Norge, se § 1 lov 17. juli 1925 om Svalbard og § 1 lov 27. februar 1930 om Jan Mayen. Opphold i disse områdene er derfor ikke "utenlandsopphold".

7 Forslag til lov om endringer i folketrygdloven og enkelte forskrifter

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 3-24 første og andre ledd skal lyde:

Til en person som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19, ytes det ektefelle tillegg tilsvarende 25 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8. *Det er et vilkår at alderspensjonisten er medlem i trygden etter bestemmelsene i § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd.* Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, reduseres tillegget tilsvarende.

Det ytes ikke ektefelle tillegg hvis ektefellen oppholder seg i utlandet. Det gis likevel ektefelle tillegg under utenlandsopphold hvis

- a) *oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller*
- b) *ektefellen er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd.*

Nåværende andre og tredje ledd blir nytt tredje og fjerde ledd.

§ 3-25 første ledd skal lyde:

Til en person som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19, ytes det et barn tillegg for hvert barn vedkommende forsørger. *Det er et vilkår at alderspensjonisten er medlem i trygden etter bestemmelsene i § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd.* Barnet tillegget utgjør 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8.

§ 3-25 tredje ledd skal lyde:

Det ytes ikke barn tillegg hvis barnet oppholder seg i utlandet. Det gis likevel barn tillegg under utenlandsopphold hvis

- a) *oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller*
- b) *barnet er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd.*

Nåværende tredje til sjette ledd blir nytt fjerde til syvende ledd.

§ 4-12 andre ledd skal lyde:

Til den som forsørger barn som selv er medlem og som oppholder seg i Norge, ytes et barn tillegg. *Vilkåret om at barnet må oppholde seg i Norge gjelder ikke ved midlertidig*

fravær som ikke varer mer enn tre måneder i løpet av en tolv måneders periode, eller når barnet går inn under § 5-2 andre ledd, bokstav a, b eller c. Departementet gir forskrifter om barnetillegget, herunder om virkningen for retten til barnetillegg av at barnet eller forsørger har andre trygdeytelser.

§ 11-20 femte og sjette ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til barnetillegg at barnet oppholder seg i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller barnet er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd.

Barnetillegg kan likevel gis til et medlem som får medisinsk behandling eller deltar på et arbeidsrettet tiltak i utlandet, i samsvar med aktivitetsplanen, se arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

Nåværende femte ledd blir nytt syvende ledd.

§ 11-20 nytt åttende ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om barnetilleggets størrelse, *retten til å motta barnetillegget etter femte og sjette ledd* og regler for avkorting av ytelsen for ulike grupper.

§ 12-15 første ledd og nytt andre ledd skal lyde:

En person som mottar uføretrygd og som forsørger barn (se § 1-6), har rett til barnetillegg. *Det er et vilkår at den uføre er medlem i trygden etter bestemmelsene i § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd.* Det ytes ikke barnetillegg hvis barnet har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet.

Det ytes ikke barnetillegg hvis barnet oppholder seg i utlandet. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller barnet er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd.

II

I forskrift 21. desember 2011 nr. 1471 om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad gjøres følgende endringer

§ 3 første ledd og nytt andre ledd skal lyde:

Til programdeltaker som forsørger barn, ytes barnetillegg for hvert barn for fem dager i uken. Barnetillegget utmåles som barnetillegget til arbeidsavklaringspenger, jf. forskrift

om arbeidsavklaringspenger § 8 første og annet ledd. Hvis begge foreldrene mottar kvalifiseringsstønad, får begge barnetillegg.

Det er et vilkår for rett til barnetillegg at barnet oppholder seg i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn tre måneder i løpet av en tolv måneders periode, eller barnet er medlem etter bestemmelsen i folketrygdloven § 2-5 andre ledd.

III

I forskrift 4. november 2013 nr. 1286 om tiltakspenger mv. (tiltakspengeforskriften) gjøres følgende endringer

§3 nytt andre ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til barnetillegg at barnet bosatt og oppholder seg i Norge, herunder Svalbard. Vilkåret om at barnet må oppholde seg i Norge gjelder ikke ved midlertidig fravær som ikke varer mer enn tre måneder i løpet av en tolv måneders periode.

IV

I forskrift 3. juli 2014 nr. 947 om omregning av uførepensjon til uføretrygd

§ 8 nytt første og andre ledd skal lyde:

Til en uførepensjonist som før 1. januar 2015 har rett til å få utbetalt ektefelle tillegg til uførepensjonen som løper utover denne datoen, skal det utbetales et tillegg til uføretrygden. *Det er et vilkår at den uføre er medlem i trygden etter bestemmelsene i § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd.*

Det ytes ikke ektefelle tillegg hvis ektefellen oppholder seg i utlandet. Det gis likevel ektefelle tillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn tre måneder i løpet av en periode på tolv måneder, eller ektefellen er medlem etter bestemmelsen i § 2-5 andre ledd

Nåværende andre til fjerde ledd blir tredje, fjerde og nytt femte ledd.